

Luisterend oor

Roman - In *Kudos*, het laatste deel van haar trilogie, klinkt Rachel Cusk scherp als altijd. Helaas valt de schrijfster soms in herhaling.

KATHY MATHYS

Soms lees je in recensies dat de focus van een auteur te beperkt is, dat het boek in kwestie enkel gaat over *first world problems*. Ergerlijk is dat. Alsof een maker niet zelf mag beslissen wat zijn of haar onderwerp is. Toch bekwam me tijdens het lezen van *Kudos* deze gedachte: het wereldje dat Cusk laat zien is wel érg klein. Het is een klikje van schrijvers, uitgevers, journalisten en festivalorganisatoren. Het is niet eens zozeer dát Cusk deze incrowd opvoert, meer dat ze dit alwéér doet. *Kudos* is het slot van een trilogie, en ook in deel één, *Contouren*, spelen veel scènes zich in dit milieu af. Daarin gaat de gescheiden auteur Faye lesgeven in Griekenland. In opvolger *Transit* laat de vrouw haar Londense huis verbouwen.

In elk van de delen wordt de naam van het hoofdpersonage slechts één keer genoemd. Bovenal luistert Faye naar de verhalen van anderen. Faye, de ik-verteller, blijft haast onzichtbaar. Terwijl in traditionele romans ik-vertellers veel ruimte innemen, komen we over Faye dus niet veel te weten.

In *Kudos* verbaast een van de gesprekspartners zich erover dat Faye hertrouwd is. De lezer verbaast zich met haar, wil meer te weten komen over die keuze. Het hoofdpersonage valt ten dele samen met Rachel Cusk, die in eerdere delen van de trilogie een somber beeld ophing van de huwelijkse staat. Overigens is ook Cusk na haar echtscheiding, waarover ze het prachtige *Nasleep* schreef, hertrouwd. Die keuze maakt nieuwsgierig, maar van Faye komen we weinig te weten over haar beslissing.

Knausgård

Kudos begint met een vliegtuigreis. De man naast de schrijfster vertelt over zijn gezin, over de hond die hij liet inslapen. Een van de grote thema's uit de trilogie komt meteen aan bod: wat is vrijheid? Welke vorm kan die vrijheid aannemen? Kan je vrij zijn in een huwelijk? Deze indringende openingssequentie is Cusk op haar best.

Heel precies schrijft ze in zinnen die, zelfs wanneer ze lang zijn, helder overkomen. Faye trekt naar een literair festival, vervolgens naar een congres. Haar gesprekspartners hebben het over politieke en filosofische onderwerpen als vrijheid en gerechtigheid. Het meest nog gaat het over relaties. Cusk laat terecht doorschemeren dat vrouwen die over intieme huiselijke thema's schrijven minder bejubeld worden dan mannen die dit 'durven' te doen. Ze voert een Knausgård-achtige auteur op die er uiterst getormenteerd bij zit en zich liever afzondert van zijn collega's. Niet alle scènes op het festival of het congres zijn even memorabel. Soms gaat de schrijfster voor de komische noot, maar haar grappen zijn bij momenten voorspelbaar.

In eerdere delen van de trilogie voelde je Faye's oordelende blik minder. Nu kijkt ze duidelijk neer op tal van haar gesprekspartners en dat stoort. Jammer ook dat Cusk zichzelf zo vaak

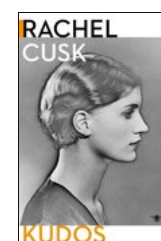
© iStock

Met deze trilogie heeft Rachel Cusk baanbrekend werk verricht

herhaalt. Personages zijn aan het scheiden of overwegen te scheiden. Wie het werk van Cusk kent, leest hier te weinig nieuwe dingen.

Gelukkig zijn er nog voldoende redenen om dit boek te lezen. Zo schrijft ze overtuigend over het werk van kunstenares Louise Bourgeois. Ze stelt terecht de vraag of Bourgeois' oeuvre er anders had uitgezien als ze snel succes had gekend. Bij Cusk lees je zinnen als 'Hoewel ik van haar hield kon ik haar succes niet verdragen'. De schrijfster benoemt emoties die de mens liever niet bij zichzelf onderkent.

Met deze trilogie heeft Cusk afstand genomen van haar meer traditionele manier van vertellen. Baanbrekend werk heeft ze verricht. Wat nu? Het lijkt onmogelijk om terug te keren naar wat ze vroeger deed. Welke stem zal weerklinken? Welke vorm kiest ze? Wij zijn alvast benieuwd.

★★★★☆

Rachel Cusk

Kudos.

Vertaald door Marijke Versluys, De Bezige Bij, 224 blz., 19,99 € (e-boek 9,99 €).

merken van een soort die zichzelf gedomesticeerd heeft. Domesticatie is stelselmatige selectie tegen gewelddadig gedrag waardoor de mens ook als volwassene spelgedrag blijft vertonen. Lichaamsversiering en kunst zijn zo een manier om te spelen, met vormen, woorden, beelden, klanken, stijlen en kleuren. Het is een van de opvallendste en wezenlijkste kenmerken van onze soort. Het resultaat van miljoenen jaren evolutie.

Schoonheid of cultuur is dus geen menselijke uitvinding, geen superieur kenmerk van *Homo sapiens*. Net als intelligentie is schoonheid een onderdeel van onze menselijke natuur, want deel van dé natuur.

LEZEN OP ZONDAG

Op zondag 2 december 2018, vanaf 9.30 uur
in De Boogkeers, Boogkeers 5. 2000 Antwerpen

FRANK WESTERMAN over *Wij, de mens*, GEERT HOSTE over *Onder de maan langs de lange rivier*,
LIEVE JORIS over *Terug naar Neerpelt* en JAN MULDER over *Liefde & Aardbevingen*.

Een sprankelend ontbijtbuffet met interviews door
Lukas De Vos, Jelle Van Riet, Alicja Gescinska en Phara de Aguirre.

dS De
Standaard

Vlaams
Fonds
voor de
Letteren

antwerp
management school

Inschrijven via www.lezenopzondag.be